

Program zatwierdzony do użytku
szkolnego przez MEN
w dniu 21.04.1997 r.
Decyzja nr DKO-4015-15/96-97

dla szkoły średniej

Język niemiecki

kurs podstawowy

PL
Z-37

Jezyk niemiecki : kurs podstawowy dla szkoly sredniej ; program
zatwierdzony do uzytku szkolnego przez MEN w dniu 21.04.19976. /
Ministerstwo Edukacji Narodowej. [Opr. zesp. w skl.: Janina Drabich ...]. -
Wyd. 1. - Warszawa : Wydawn. Szkol. i Ped., 1998. - 36 S. : Tab. -
(Programy nauczania)
Einheitssacht.: Lehrplan <Polska> / Deutsch / 1998
Dt. Titelübers.: Deutsche Sprache : Grundkurs für die Mittelschule
Mittelschule
ISBN 83-02-06667-2
DKO-4015-15/96-97

99/562

prof. dr hab. JANINA DRABICH
dr Krystyna TOBY-TERESZYŃSKA

99/562

PL

2-37(1,98)

Informacje o autorach programu:

mgr JANINA DRABICH, nauczycielka języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym w Warszawie
Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze nauczyciela języka niemieckiego w szkolnictwie średnim; wykłady
w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie; opieka nad praktykami zawodowymi studentów
Nauczycielskiego Kolegium Języka Niemieckiego w Warszawie.

dr MARIA DRAŻYŃSKA-DEJA, starszy wykładowca w Zakładzie Metodyki Nauczania Języka Niemieckiego Instytutu
Filologii Germańskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze wykładowcy języka niemieckiego; prowadzenie konferencji dla
nauczycieli poświęconych projektom i ewaluacji podręczników; autorstwo podręczników do nauki języka
niemieckiego dla dzieci i młodzieży.

prof. dr hab. CZESŁAW KAROLAK, kierownik Zakładu Metodyki Nauczania Języka Niemieckiego Instytutu Filologii
Germańskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze wykładowcy języka niemieckiego; autorstwo i współautorstwo
podręczników i materiałów nauczania dla uczniów szkół podstawowych, średnich i studentów oraz artykułów
w wydawnictwach przedmiotowych.

dr MAŁGORZATA STYPIŃSKA, starszy wykładowca w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego
w Krakowie, kierownik Zakładu Współczesnego Języka Niemieckiego
Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze wykładowcy języka niemieckiego; opieka naukowa nad nauczycielskimi
kolegiami języków obcych; autorstwo podręczników do nauki języka niemieckiego i szwedzkiego oraz skrypty
z zakresu metodyki nauczania języka niemieckiego.

mgr IRENA WEBER, nauczycielka w liceum ogólnokształcącym w Warszawie
Dorobek dydaktyczny: praca w charakterze nauczyciela języka niemieckiego w szkolnictwie średnim; opieka nad
praktykami szkolnymi studentów; redakcja czasopisma „Języki obce w szkole”.

mgr JOLANTA ZĄBECKA, redaktor w Wydawnictwach Szkolnych i Pedagogicznych w Warszawie
Dorobek dydaktyczny: redagowanie podręczników szkolnych i książek metodycznych z języka niemieckiego;
autorstwo materiałów pomocniczych do nauki języka niemieckiego dla dzieci i młodzieży.

Szanowni Koledzy Nauczyciele,

Przekazujemy Państwu program nauczania języka niemieckiego w szkole średniej (kurs podstawowy) zatwierdzony do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej.

Jesteśmy przekonani, że program ten, będący najbardziej nowoczesną propozycją programową z obecnie istniejących, pozwoli Państwu, w oparciu o podręczniki Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych i inne materiały edukacyjne, tak organizować swoją pracę, by Państwa uczniowie mogli z powodzeniem pokonywać kolejne szczeble edukacji, by mogli sprostać wyzwaniom stawianym polskiej szkole na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia.

Program pozwoli Państwu szczegółowo zaplanować kolejne etapy pracy poczynając od konspektu lekcji oraz - ze względu na zamieszczenie uwag o jego realizacji i sposobie oceniania pracy uczniów i wyszczególnieniu umiejętności, jakie powinni osiągnąć uczniowie - ułatwi Państwu pracę. Na podstawie tego programu mogą Państwo tworzyć własne programy - w ten sposób twórczo rozwijając zawarte w nim idee i propozycje.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne są jedyną instytucją w Polsce, która opracowała i wydała programy do wszystkich przedmiotów nauczania w szkole podstawowej i liceum ogólnokształcącym. Część programów została przeznaczona do realizacji w technikach i liceach zawodowych. W niektórych dziedzinach - na przykład w nauczaniu początkowym i w matematyce - oferujemy Państwu programy alternatywne. Wszystkie mogą być zachętą do oparcia swojej pracy o narzędzia nowoczesne, profesjonalne, zapewniające osiąganie przez uczniów dobrych i wymiernych postępów w nauce, a co za tym idzie - poczucia sukcesu i własnej wartości. Uwzględniają najnowsze zdobycze z dziedziny wiedzy, którą reprezentują, jak również najnowsze zdobycze z zakresu dydaktyki i metodyki nauczania.

Chcielibyśmy, by z pomocą tych programów mogli Państwo realizować takie cele, jak rozwijanie u młodych ludzi umiejętności poznawania i rozumienia świata w całej jego złożoności, ale nie poprzez encyklopedyczny przekaz wiedzy, lecz umiejętne jej łączenie z harmonijnym rozwojem i kształtowaniem osobowości i postaw.

Będziemy wdzięczni za Państwa uwagi i propozycje; postaramy się je uwzględnić w kolejnych wydaniach.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

do porozumiewania się w obcym języku. Jednocześnie uczeń na podstawie tego samego materiału uzyskuje wgląd w prawidłowości zachodzące w strukturze języka obcego. Proces ten ma przebieg "spiralny", tzn. rozwijane na niższych etapach nauki języka umiejętności i przekazywana wiedza metajęzykowa tworzą podstawę do przekazywania i przyswajania języka na wyższych etapach. Istotną rolę odgrywa - zwłaszcza na początkowym etapie nauczania - inkubacja językowa oraz wydłużony okres recepcji mowy. Na każdym etapie nauczanie ma wyzwać aktywność ucznia przez rozbudzenie motywacji i zainteresowań; ponadto ukazywać w sposób kontrastowny informacje krajoznawcze i kulturoznawcze.

Istotnym elementem pracy dydaktycznej jest opanowywanie przez uczniów strategii i technik samodzielnego uczenia się, rozwijanie umiejętności pracy zespołowej, a także wykorzystanie doświadczeń nabytych w uczeniu się innych języków obcych. Dlatego też zaleca się stosowanie zróżnicowanych technik nauczania w różnych układach społecznych (nauczyciel - klasa, nauczyciel - uczeń, uczeń - uczeń, współpraca w grupie, drużyna - drużyna).

Nauczyciel dąży do stworzenia w klasie przyjaznej atmosfery - życzliwości i partnerstwa, zarówno między nim a uczniem, jak i między uczniami. Zapewnienie uczniom poczucia bezpieczeństwa, preferowanie raczej współpracy niż współzawodnictwa stwarzają korzystny klimat do przyswajania języka i posługiwania się nim, a także umożliwiają uczniom uczenie się od siebie, a nie tylko z podręcznika czy od nauczyciela.

Program zaleca korzystanie z polskich podręczników na poziomie początkującym i średnio zaawansowanym oraz z materiałów pochodzących z krajów niemieckiego obszaru językowego w nauczaniu na poziomie zaawansowanym.

W procesie nauczania powinny być wykorzystywane nie tylko podstawowe materiały dydaktyczne (podręczniki kursowe, nagrania) i uzupełniające (lektury, podręczniki uzupełniające), ale też materiały autentyczne (przepisy, naklejki, metki, bilety, mapy, foldery, plakaty, reklamy, rysunki, nagrania wideo, audycje radiowe, piosenki) oraz przedmioty z otoczenia ucznia.

Program posiada następującą strukturę:

- Charakterystyka programu
- Cele nauczania
- Treści nauczania
 - Sprawności językowe
 - Funkcje językowe
 - Kategorie gramatyczne i kategorie pojęciowe
 - Tematyka
- Przewidywane osiągnięcia uczniów
- Uwagi o realizacji programu
- Kontrola i ocena osiągnięć uczniów

Schemat ogólny programu dla szkoły średniej przedstawia się następująco

Etapy	Cele ogólne	Sprawności cele szczegółowe	Korelacja z innymi przedmiotami	Materiał gramatyczny	Techniki/formy pracy
Etap I klasy I i II	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwijanie kompetencji komunikacyjnej w zakresie czterech podstawowych sprawności - Rozbudzenie zainteresowania nauką języka niemieckiego oraz rozwijanie motywacji do systematycznej pracy nad jego przyswojeniem 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozumienie wypowiedzi nauczyciela i kolegów, ustne i pisemne komunikowanie się w typowych sytuacjach życiowych 	<ul style="list-style-type: none"> M.in. korelacja z geografią, historią, językiem polskim oraz muzyką 	<ul style="list-style-type: none"> Czasownik (odmiana, formy podstawowe), związki stałe czasownika; imiesłów czasu teraźniejszego; rzeczownik, rodzajnik zaimek osobowy, dzierżawczy, przymyki, przysłówki, przymiotnik, liczebnik; czasy (wszystkie rodzaje zdań, oprócz Futur II); tryb oznajmujący, rozkazujący, przypuszczający, strona bierna; rodzaje zdań; słowotwórstwo 	<ul style="list-style-type: none"> Słuchanie powtarzanie; zadawanie pytań do tekstów (przez nauczyciela i uczniów); techniki rozwijające ogólne i szczegółowe rozumienie tekstu czytanego: sporządzanie notatek, odgrywanie ról, minidramatyzacje
Etap II klasy III i IV	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsze rozwijanie kompetencji komunikacyjnej w zakresie określonym programem -Rozwijanie motywacji i strategii samodzielnego uczenia się - Kształcenie umiejętności korzystania z tekstów oryginalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozumienie (ze słuchu) krótkiego tekstu autentycznego - Umiejętność wzięcia udziału w konwersacji polegającej na wymianie informacji - Umiejętność rozumienia tekstu czytanego (podejmującego znany uczniowi temat) - Umiejętność napisania zwięzłego tekstu (użytkowego) 	<ul style="list-style-type: none"> M. in. korelacja z językiem polskim, geografią, historią, wychowaniem obywatelskim i muzyką 	<ul style="list-style-type: none"> Czasownik <i>werden</i>, bezokolicznik modalny, użycie rodzajnika, przysłówki zaimkowe, genetivus partitivus, Futur II, zdania czasowe, poboczne (rozwinęte), przydawka rozszerzona, zdania przydawkowe, szczególne przypadki zdań pobocznych, strona bierna 	<ul style="list-style-type: none"> Słuchanie nagrań, słuchanie i czytanie tekstów (oryginalnych); zadawanie pytań do tekstu, formułowanie wypowiedzi zgodnie z intencją i sytuacją, parafrazowanie wypowiedzi, czytanie (różne

Etapy	Cele ogólne	Sprawności cele szczegółowe	Korelacja z innymi przedmiotami	Materiał gramatyczny	Techniki/formy pracy
				czasowników modalnych, znaczenie czasowników modalnych, konstrukcje eliptyczne, rama zdaniowa, pytanie retoryczne, eufemizm, słowotwórstwo	rodzaje), pisanie notatek, kartek, odgrywanie ról

WARUNKI REALIZACJI PROGRAMU

Efektywność realizacji programu zależy od **warunków**, w jakich się ona odbywa oraz od metod pracy nauczyciela. Program zostanie zrealizowany w sposób efektywny, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:

a. Czas realizacji programu .

Program przewidziany jest dla maksymalnie 700-godzinnego kursu. Przy niższym wymiarze godzin obowiązuje realizacja materiału etapu I. Natomiast nauczyciele dysponujący lepszymi warunkami powinni poświęcać więcej czasu na poszerzanie i utrwalanie materiału leksykalnego, na ćwiczenia komunikacyjne oraz - zwłaszcza na etapie II - na pracę z tekstami i materiałami autentycznymi.

b. Liczebność grupy językowej.

Bardzo istotnym warunkiem opanowania języka, a zwłaszcza sprawności produktywnych - głównie mówienia - jest prowadzenie zajęć lekcyjnych w grupach klasowych liczących poniżej 15 osób.

c. Kwalifikacje nauczyciela.

Nauczyciel przystępujący do realizacji niniejszego programu powinien posiadać kwalifikacje językowe i dydaktyczne, wymagane przez władze oświatowe do nauczania języka niemieckiego w szkole średniej.

d. Metody realizacji programu.

Zakres metod realizacji programu jest bardzo szeroki i został przedstawiony w punkcie „ Metody”. Program zaleca swobodne i kreatywne stosowanie różnych metod, czyli podejście eklektyczne. Nauczyciel powinien tak zorganizować pracę w klasie, aby uczeń mógł swobodnie uczestniczyć w możliwie wielu naturalnych sytuacjach językowych odpowiadających jego potencjalnym rolom komunikacyjnym przydatnym do realizacji określonych celów w zakresie funkcji językowych, które program szczegółowo przedstawia (zdobycie lub przekazanie informacji, wyrażenie opinii i in). Nauczyciel powinien dążyć do ukształtowania ucznia niezależnego, odpowiedzialnego za własne postępy w opanowaniu języka, samodzielnie

planującego i organizującego sobie pracę w zależności od swoich zainteresowań i potrzeb.

Niniejszy program został przygotowany dla uczniów szkół średnich klas od I do IV. W założeniach przyjęto system etapowo-lektoratowy, tj. podział całego procesu nauczania na dwa progi (etapy) językowe. Pozwoli to na dostosowanie nauki języka do różnych wariantów godzinowych wprowadzanych przez poszczególne licea. Autorzy przewidują, że maksymalna liczba godzin języka w liceum może wynosić około 700 godzin, jeżeli założymy system 6 godzin tygodniowo przez cały czteroletni okres. Postanowiono podzielić cały proces nauczania na dwa etapy po 350 godzin na każdym z nich. Oznacza to na przykład, że przy minimalnej średniej liczbie trzech godzin języka niemieckiego w tygodniu zostanie zrealizowany w okresie czterech lat nauki tylko pierwszy etap.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są: nauczyciele, komisje egzaminacyjne, autorzy materiałów nauczania, wydawcy materiałów dydaktycznych oraz władze oświatowe.

Program umożliwi **nauczycielowi**:

- dokonanie wyboru podręcznika kursowego,
- określenie krótkoterminowych celów nauczania,
- opracowanie rozkładu materiału nauczania,
- zaplanowanie prac kontrolnych.

Z programu mogą też korzystać **komisje egzaminacyjne**, sprawdzające na egzaminach wstępnych, olimpiadach językowych itp. kwalifikacje językowe uzyskane w szkole, **autorzy materiałów nauczania**, zarówno kursowych (podręczników wraz z obudową), jak i pomocniczych (lektur, materiałów audialnych i wizualnych, gier tradycyjnych i komputerowych itp.), a także **wydawcy materiałów dydaktycznych i władze oświatowe**, aby ocenić, czy proponowane im zestawy materiałów nauczania odpowiadają warunkom, współczesnym wymaganiom i tendencjom w dydaktyce języków obcych.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW

Etap I - klasy I-II

W okresie tym zasadniczym celem pracy dydaktycznej jest przekazanie uczniowi podstaw i strategii przyswajania podstawowych umiejętności językowych oraz niezbędnych informacji o systemie języka niemieckiego. Będzie kładziony nacisk na rozumienie ze słuchu i powtarzanie w celu nabycia prawidłowej umiejętności wymowy, rytmu i intonacji.

Zasadniczym celem programu jest doprowadzenie do opanowania przez ucznia czterech podstawowych funkcji językowych: umiejętności wypowiadania się w języku niemieckim, rozumienia tekstu mówionego pochodzącego z nagrania lub przekazywanego przez media, rozumienia tekstu czytanego oraz umiejętności pisemnego wypowiadania się.

Nauka języka niemieckiego w szkole średniej stwarza możliwość oddziaływania na ucznia zarówno w sferze kształcącej, jak i wychowawczej. Wśród celów kształcących najistotniejsze są cele praktyczne odnoszące się do konkretnych działań językowych. W dobie ożywionych kontaktów międzynarodowych Polaków należy w procesie przekazywania języka szczególnie uwzględnić te aspekty socjokulturowe, które sprzyjają pomyślnemu rozwojowi stosunków z innymi użytkownikami języka.

Etap II - klasy III - IV

Nacisk należy kłaść na pracę z tekstami pisanymi oraz na rozumienie ze słuchu. Mówienie ćwiczone będzie głównie w znanych już uczniom kontekstach związanych z sytuacjami w klasie, w życiu codziennym oraz w bliższym i dalszym otoczeniu, jednak w szerszym zakresie uwzględniane będą teksty autentyczne i problemowe jako materiał do wypowiedzi ustnych i pisemnych ucznia.

II. CELE NAUCZANIA

ETAP I

- wychowawczy: rozbudzenie zainteresowania nauką języka niemieckiego oraz rozwijanie u uczniów motywacji do systematycznej pracy nad jego przyswojeniem;
- kompetencyjny: zwiększanie kompetencji komunikacyjnej w zakresie pojęć i funkcji określonych dla tego etapu nauki języka;
- sprawnościowy: zwiększanie kompetencji komunikacyjnej w zakresie czterech podstawowych sprawności.

ETAP II

- wychowawczy: dalsze wzmocnienie motywacji i opanowywanie strategii samodzielnego uczenia się języka;
- kompetencyjny: dalsze zwiększanie kompetencji komunikacyjnej w zakresie określonym programem;
- sprawnościowy: rozwijanie umiejętności korzystania z tekstów oryginalnych.

III. TREŚCI NAUCZANIA

ETAP I

Sprawności językowe

Po dwóch latach nauki uczeń powinien opanować cztery podstawowe sprawności językowe w zakresie odpowiadającym poziomowi 2. według skali osiągnięć językowych EUROCENTERS: uczeń jest w stanie porozumieć się na poziomie podstawowym, wymieniając proste informacje. Opanował podstawowe słownictwo i gramatykę niezbędną do komunikowania się w ograniczonej liczbie przewidywalnych codziennych sytuacji.

a. Słuchanie:

uczeń jest w stanie rozumieć polecenia nauczyciela oraz wypowiedzi kolegów dotyczące działań w klasie i szkole, a także poza szkołą; rozumie krótkie stwierdzenia, pytania, instrukcje i informacje dotyczące jego codziennych zajęć; rozumie komunikaty otrzymywane bezpośrednio lub za pośrednictwem mediów (kaseta magnetofonowa, rozmowa telefoniczna), jeśli nie ma zewnętrznych zakłóceń (hałasu, nakładania się równoczesnych wypowiedzi); na podstawie wysłuchanej rozmowy (scenki) jest w stanie określić jej temat i podać kilka szczegółowych informacji o usłyszanych wypowiedziach; potrafi powtórzyć najważniejsze informacje z usłyszanego przekazu telefonicznego.

b. Mówienie:

uczeń potrafi komunikować się w typowych sytuacjach życiowych (w komunikacji potocznej); potrafi poprosić o informacje oraz udzielić odpowiedzi na zadane pytanie; potrafi opowiedzieć o sobie i najbliższych oraz o swoich zainteresowaniach, umiejętnościach i działaniach; potrafi zainicjować rozmowę i krótko zrelacjonować zdarzenia (mające miejsce w teraźniejszości lub przeszłości), jak również wypowiedzieć się na temat zdarzeń i działań, które nastąpią w przyszłości. Jest w stanie zrelacjonować treść wysłuchanego lub przeczytanego tekstu zawierającego od 100 - 150 słów; jest w stanie poradzić sobie z brakiem informacji; potrafi prawidłowo posługiwać się skonwencjonalizowanymi zwrotami używanymi w sytuacjach potocznych.

c. Czytanie:

uczeń jest w stanie przeczytać ze zrozumieniem tekst zwarty lub dialog (do 100 - 150 słów) na poziomie dostosowanym do jego umiejętności; potrafi samodzielnie czytać teksty preparowane i autentyczne (krótkie teksty narracyjne, opisowe, użytkowe) zarówno drukowane, jak i pisane ręcznie, korzystając z dwujęzycznego słownika; jest w stanie głośno przeczytać znane sobie słowa i wyrażenia; umie rozpoznać i śledzić główną myśl tekstu, jak i towarzyszące jej szczegóły; potrafi domyślać się znaczenia nie znanych słów korzystając z kontekstu, znanych sobie reguł lingwistycznych oraz własnych doświadczeń językowych (np. internacjonalizmów).

d. Pisanie:

uczeń potrafi napisać list (kartkę), zredagować telegram, wypełnić typowy formularz; potrafi zapisać informację w formie notatki, słowa i zwroty z tablicy lub książki; potrafi wpisać brakujące słowa do otrzymanych tekstów, a także napisać proste polecenia i zwroty wykorzystywane w komunikacji klasowej; pisząc potrafi korzystać ze słownika dwujęzycznego.

Funkcje językowe:

a) nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu

(zwroty grzecznościowe)

- powitania, *Hallo, Adam - Grüß dich, Karl*
- pozdrawianie,
(formalne, nieformalnie) *Guten Tag - Guten Morgen, Barbara -
Wie geht es Ihnen/dir? -
- Danke, gut*
- pożegnania *Auf Wiedersehen -Tschüß - Gute Nacht - Bis morgen
- Mach's gut - Bis später - Bis bald*
- zwracanie się do kogoś
(formalnie i nieformalnie) *Herr Wagner,... - Frau Krause,... (Du,) Adam. (Sag mal),
Monika...*
- przedstawianie osób
(formalnie, nieformalnie) *Darf ich vorstellen? Das ist Herr Malinowski - Darf ich
bekannt machen?
- Das ist Eva - Anna, das ist Paul - Paul, das ist Anna*

b) prowadzenie rozmowy, podtrzymywanie komunikacji

- rozpoczynanie i wprowadzanie
tematu *Herr Wagner/Adam, (haben Sie/hast du ei-
nen Moment Zeit?) ich möchte mit Ihnen/dir
über ... sprechen - Ich habe eine Frage
Darf ich Sie/dich etwas fragen?*
- sygnalizowanie niezrozumienia,
prośba,
sygnalizowanie niepodążania
za tokiem czyjejs wypowiedzi *Entschuldigen Sie, ich habe Sie nicht ver-
standen - Können Sie (noch einmal) wie-
derholen? - Meinen Sie ...? - Wie meinen
Sie/meinst du das? - Können Sie/Kannst du
mir das (bitte, noch einmal) erklären? - Ich
kenne das Wort nicht - Was bedeutet/heißt ...
- Können Sie/Kannst du (bitte etwas) langsa-
mer sprechen?*
- wyliczanie (argumentów,
względów, przyczyn itp.) *erstens... - zweitens...- drittens...*
- wyrażanie opinii *meiner Meinung nach - nach meiner Ansicht
- ich bin der Meinung, daß,...*
- stwierdzenia *Das Buch gefällt mir. - Wir gehen gern ins
Theater. - Dort ist die Post.*
- pytania *Wohin geht er? - Was willst du heute Nach-
mittag machen? - Hast du auch das Buch
gelesen?*

c) informowanie

- opis czynności i zdarzeń *Meine Eltern haben mit uns zusammen einen
Ausflug gemacht.*

- opis (charakterystyka) postaci, przedmiotu lub miejsca
- określanie miejsca pobytu i kierunku poruszania się; pytanie o miejsce pobytu i kierunek poruszania się -
- identyfikacja osób, miejsc, przedmiotów oraz ich przynależności
- porównywanie cech osób, przedmiotów i miejsc
- opis czynności zwyczajowych oraz zdarzeń zachodzących w momencie mówienia -
- opis czynności mających miejsce w przeszłości

Die neue Lehrerin ist sehr nett. - Sein Arbeitszimmer ist groß. - Das ist ein Buch, das ich Peter geschenkt habe.

Sie ist im Garten. - Er ist zu Hause. - Sie gehen zur Post. - Wir fahren in den Wald. - Wo ist Anna? - Im Park. - Wohin geht sie? - In den Park.

Das ist das Buch, das ich gesucht habe. - Hier steht Peters neuer Computer. - Da kommt Frau Krause.

Die Post ist größer als der Supermarkt. - Das ist die größte Buchhandlung/eine der größten Buchhandlungen in der Stadt.

Monika sieht jetzt einen Film. - Sie sind schon seit zwei Tagen unterwegs. - Sie hört das Kind weinen.

Barbara war gestern im Kino. - Wir waren eben auf dem Sportplatz. - Er legte sich auf das Sofa.

d) Wyrażanie postaw i uczuć wobec rozmówcy i zdarzeń

- wiedza, znajomość
- umiejętność
- prośba, wyrażanie zgody
- pytanie o przyzwolenie
- chęć, życzenie, zamiar
- przymus, konieczność
- zakaz, przyzwolenie
- upodobanie, niechęć

Kennst du Petra? - Kennst du das Lied? - Er kennt die Stadt gut. - Heike kennt den Weg. - Sie weiß, wo Peter wohnt.

Sie kann gut Deutsch. - Der Mensch kann traditionelle Energiequellen durch neue ersetzen.

Besuchen Sie uns bitte bald. - Komm, bitte! - Kannst du morgen mit mir auf den Sportplatz gehen? - Du darfst das Buch noch eine Woche länger behalten. - Du kannst mir das Geld später zurückgeben.

Darf man hier Tennis spielen? Darf ich etwas später kommen?

Ich möchte morgen im Garten arbeiten - Peter will mit dem Fahrrad in die Stadt fahren.

Ich muß immer früh aufstehen. - Ihr müßt Taxi in die Stadt fahren. Ich bin gezwungen... - Du mußt... - Es ist notwendig... - Es ist erforderlich...

Hier darf man nicht radfahren/baden. - Sie darf morgen ins Kino gehen.

Ich darf (nicht)... - Man darf (nicht)... - Es ist (nicht) erlaubt... - Es ist verboten...

Das gefällt mir (gut, gar nicht). - Ich finde es gut/schön/toll/schlecht/schrecklich

- zadowolenie, niezadowolenie	<i>Ich bin (damit) zufrieden/nicht zufrieden/unzufrieden.</i>
- preferencje	<i>Ich möchte lieber... - Das gefällt mir besser.</i>
- zgadzanie, niezgadzanie się	<i>Das stimmt (nicht). - Das ist richtig/nicht richtig. - Ich bin mit dir (mit Ihnen) einverstanden/nicht einverstanden. - Ich bin anderer Meinung (als du/als Sie). - Ich kann deine/Ihre Meinung nicht teilen.</i>
- zamiar, intencja, życzenie -	<i>Ich will... - Ich möchte... - Ich werde... - Ich habe den Wunsch/die Absicht... - Ich habe vor... - Ich beabsichtige...</i>
- pewność, brak pewności	<i>(ganz) bestimmt... - (absolut) sicher... - (ganz) gewiß... - ungewiß... - wenig/kaum wahrscheinlich... - ich weiß nicht, ob...</i>
- prawdopodobieństwo	<i>wahrscheinlich... - vielleicht... -möglicherweise</i>
- wiedza, umiejętność	<i>Ich weiß... - Ich kann... - Ich kenne...</i>
- zdziwienie, zaskoczenie	<i>Wirklich? - Bist du/Sind Sie sicher? - Meinst du? Ich bin (sehr) überrascht. - Das ist (aber) eine (große) Überraschung. - Damit habe ich (gar) nicht gerechnet.</i>
- satysfakcja, rozczarowanie	<i>Gut - Okay - In Ordnung - Ich bin zufrieden. - Das ist aber schlecht/nicht gut. - Ich bin enttäuscht.</i>
- obawa, strach	<i>Ich habe Angst... - Ich befürchte... - Es ist zu befürchten...</i>
- przeproszanie, usprawiedliwianie	<i>Entschuldigen Sie - Bitte verzeihen Sie - Es tut mir leid -Bitte (vielmals) um Entschuldigung</i>
- podziękowanie, wdzięczność	<i>Vielen Dank - Danke sehr - Danke oftmals - Ich bin Ihnen/dir sehr dankbar.</i>

e) oddziaływanie na zachowanie innych

- prośba	<i>Ich habe/hätte eine Bitte an dich/Sie -Kannst du/Könntest du/Können/Könnten Sie (bitte)... Darf ich Sie/dich bitten...</i>
- oferowanie pomocy	<i>(Wie, Womit) Kann ich dir/Ihnen helfen? - (formalnie:) Was kann ich für Sie tun? - Kann/Darf ich dir/Ihnen behilflich sein?</i>
- rada	<i>Es wäre besser wenn du... - Du solltest lieber... - Ich rate dir/würde dir raten... - An deiner Stelle würde ich ...</i>
- ostrzeżenie	<i>Ich warne dich - Sei vorsichtig! - Vorsicht! - Achtung! - Paß auf/Passen Sie auf!</i>

- wydawanie poleceń, instruowanie
- udzielanie informacji i wyjaśnień

Öffnet die Bücher! - Schreibt die Sätze (ab)!
- Lies den Text (vor)!

Das nächste Reisebüro ist hier gleich um die Ecke. - Der Advent spielt in Deutschland eine größere Rolle als in Polen.

Kategorie gramatyczne i kategorie pojęciowe

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Czasowniki regularne i nieregularne		<i>ich schreibe, du schreibst... ich gebe, du gibst...</i>
Czasowniki zwrotne	Relacje	<i>sich treffen, sich waschen</i>
Czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone		<i>Eva zieht einen Pullover an. Sie überqueren die Straße.</i>
Czasowniki posiłkowe trybu	Zdolność, chęć, przyzwolenie, konieczność, powinność	<i>können, wollen, dürfen, müssen, sollen</i>
Czasownik <i>lassen</i> - jako czasownik samodzielny - w znaczeniu modalnym	Przyzwolenie zobowiązanie	<i>Ich lasse meinen Mantel hier. Sie läßt den Hund laufen. Er läßt fragen, ob du kommst.</i>
Związki stałe czasownika		<i>etw. in Kauf nehmen, ... in Frage stellen, ... in Erfahrung bringen</i>
Rekcja czasowników	Relacje sprawca - obiekt	<i>denken an, warten auf, sprechen über, beginnen mit, sich interessieren für, sich verlieben in</i>
Formy podstawowe czasowników		<i>kaufen, kaufte, gekauft gehen, ging, gegangen müssen, mußte, gemußt</i>
Imiesłów czasu teraźniejszego i przeszłego	Odniesienie do teraźniejszości odniesienie do przeszłości	<i>der laufende Hund die gekauften Bücher</i>
Rzeczownik w liczbie pojedynczej i mnogiej	Policzalność, niepoliczalność, dystrybucja	<i>das Buch, die Bücher die Zeit, das Geld, der Tee, eine Tasse Tee</i>
Rodzajnik określony i nieokreślony	Określoność, nieokreśloność, ogólność	<i>der/ein Film, die/- Filme</i>
Zaimek osobowy	Relacje	<i>ich, du, er, sie es, ... Hilfst du mir? Wir besuchen euch morgen.</i>
Zaimek niesobowy	Relacje czynność - (ukryty) sprawca	<i>Es regnet. Man braucht dafür Zeit</i>

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Zaimek dzierżawczy (+odmiana)	Przynależność, własność	<i>unsere Eltern, der Cassettenrecorder meines Freundes</i>
Zaimek względny	Wskazywanie	<i>der, die das das Buch, das ich lese,...</i>
Przymyki z II, III i IV przypadkiem	Relacje, własność, miejsce, kierunek, czas, przyczyna/skutek i in.	<i>trotz des Wetters..., wegen (seiner) Krankheit... sie ist im Zimmer; sie kommt ins Zimmer</i>
Przysłówki zaimkowe	Wskazywanie	<i>wobei, dabei, woran, daran</i>
Przysłówek	Odległość, kierunek, częstotliwość	<i>hier, dort, irgendwo, draußen, in der Nähe, dorthin, hierher, oft, selten, von Zeit zu Zeit</i>
Przymiotnik, odmiana, stopniowanie	Kategorie kwalifikujące: wartość, wielkość, rozmiar, kolor, ilość, stopień; porównywanie	<i>Das ist ein neues Auto. Dort steht ein kleines Haus. Hier baut man eine (12m) breite Straße. Willst du diesen schwarz-weißen Film sehen? Der Roman ist interessanter als der Film.</i>
Nazwy państw, przedstawicieli narodowości, tworzenie przymiotników od nazw państw		<i>Polen, der/ein Pole, die/eine Polin, (die) Polen, (die) Polinnen, polnisch; Deutschland, der/die/eine Deutsche, ein Deutscher, die Deutschen, Deutsche, deutsch</i>
Liczebniki główne i porządkowe	liczba	<i>eins, zwei, drei; der/die/das erste/zweite, dritte</i>
Spójniki <i>und, aber</i>		<i>Sie sieht fern, und er liest ein Buch. Er fuhr in die Stadt, aber sie blieb zu Hause.</i>
Spójnik modalny <i>je ... desto</i>	Relacje: proporcja, zależność	<i>Je länger er das Buch las, um so mehr gefiel es ihm.</i>
Przeczenie z <i>kein</i> i <i>nicht</i>	Negacja	<i>Er arbeitet nicht. Das ist kein historischer Film.</i>
Czas teraźniejszy <i>praesens</i>	Odniesienie do teraźniejszości, do znanych faktów, ogólność	<i>Er schläft. Polen grenzt an die Ukraine. Ein Hund ist ein Säugetier.</i>
Czas przeszły Perfekt z <i>haben</i> i <i>sein</i>	Uprzedniość, odniesienie do przeszłości	<i>Sie hat hier gearbeitet. Er ist viel gereist.</i>
Czas przeszły Imperfekt (<i>praeteritum</i>)		<i>Wir kamen in einen Wald.</i>

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Czas zaprzeszyły <i>Plusquamperfekt</i>	Kolejność czynności w przeszłości	<i>Nachdem er den Brief geschrieben hatte, ging er zur Post.</i>
Czas przyszły <i>Futur I</i>	Przyszłość (również: prawdopodobieństwo)	<i>Morgen werden wir ihn besuchen. Er wird (wohl, schon) kommen.</i>
Tryb oznajmujący	Relacje	<i>Sie machen Einkäufe.</i>
Tryb rozkazujący		<i>Beeile dich! Kommt (bitte) mit!</i>
Tryb przypuszczający, mowa zależna i niezależna (<i>Konjunktiv I i II</i>)		<i>Er sagte, er sei müde. Er sagt: „Ich bin müde“ Er sagte, er wäre müde.</i>
Zastosowanie <i>Konjunktiv II</i> i jego formy opisowej <i>Konditionalis</i>	Nie spełniony warunek	<i>Wenn er Zeit (gehabt) hätte, ginge er spazieren/wäre er spazierengegangen). Wenn er Geld hätte (haben würde), würde er das Buch kaufen.</i>
Strona bierna	Relacje przedmiot działań - działanie (sprawca)	<i>Das Auto wird (vom Mechaniker) repariert.</i>
Części zdań: podmiot, orzeczenie, dopełnienie	Relacje sprawca - czynność - obiekt	<i>Die Studenten sehen einen Film.</i>
Rodzaje zdań:		
Zdania oznajmujące i pytające		<i>Er geht ins Theater. Geht er ins Theater? Wann geht er ins Theater?</i>
Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	Odniesienie do teraźniejszości przeszłości i przyszłości	<i>Er fährt nach Hause, und sie bleibt noch in der Stadt. Er war müde, als er nach Hause kam.</i>
Zdania bezokolicznikowe z <i>zu</i>	Relacje	<i>Ich freue mich, dich zu treffen. Er verspricht pünktlich zu sein. Sie glaubt, eine gute Schülerin zu sein.</i>
Zdania poboczne z czasownikami posiłkowymi trybu		<i>Er sagte, daß er das Buch kaufen soll/sollte/hat kaufen sollen/wird kaufen müssen.</i>
Słowotwórstwo złożenia: rzeczownik + rzeczownik przymiotnik + rzeczownik tworzenie rzeczowników od czasowników		<i>der Biologieunterricht die Braunkohle schreiben - das Schreiben</i>

Tematyka

Przewiduje się 6 globalnych zakresów tematycznych, które można realizować na każdym etapie nauczania. Na kolejnych etapach zakresy te są spiralnie rozbudowywane.

Zaleca się kontrastowe ujęcie poszczególnych tematów (w relacji Polska - kraje niemieckiego obszaru językowego)

1. Życie codzienne:

- a) codzienne obowiązki,
- b) dom,
- c) szkoła.

2. Otoczenie i stosunki międzyludzkie:

- a) rodzina,
- b) przyjaciele, koleżanki, koledzy,
- c) otoczenie dalsze, środowisko naturalne
 - ulica, osiedle, miasto, kraj,
 - środowisko naturalne ludzi, zwierząt i roślin i jego cywilizacyjne zagrożenia,
 - pogoda, klimat.

3. Kraje niemieckiego obszaru językowego:

- a) historia poszczególnych krajów,
- b) literatura, kultura, tradycje poszczególnych krajów.

4. Czas wolny:

- a) zainteresowania - książka, kino, kolekcjonerstwo, majsterkowanie, komputer, tematy popularnonaukowe, wynalazki,
- b) sport,
- c) wakacje.

5. Praca:

- a) zawody,
- b) plany zawodowe.

6. Komunikacja, przepływ informacji:

- a) poruszanie się różnymi środkami komunikacji (pociąg, tramwaj, autobus, samochód, rower, statek, samolot),
- b) kartki, listy, telegramy,
- c) telefon, telefaks,
- d) prasa, czasopisma młodzieżowe, komiksy.

ETAP II

Sprawności językowe

Po czterech latach nauki uczeń powinien opanować cztery podstawowe sprawności komunikacyjne w zakresie odpowiadającym poziomowi 4. według skali osiągnięć językowych EUROCENTERS; uczeń jest w stanie porozumieć się na poziomie podstawowym, wymieniając proste informacje i opisując wydarzenia. Dysponuje repertuarem podstawowych środków językowych i strategii komunikacyjnych umożliwiających mu radzenie sobie w przewidywanych codziennych sytuacjach.

a. Słuchanie:

uczeń jest w stanie ogólnie zrozumieć tekst autentyczny (do ok. 500 słów) wypowiedziany w tempie zbliżonym do normalnego; rozumie informację główną i informacje szczegółowe w wypowiedziach dotyczących znanych mu sytuacji; w wypowiedziach o skomplikowanej strukturze jest w stanie zrozumieć myśl główną; potrafi zrozumieć dłuższe polecenia, instrukcje i informacje wypowiedziane w normalnym tempie z użyciem znanych mu środków językowych.

b. Mówienie:

uczeń jest w stanie wziąć udział w konwersacji polegającej na wymianie informacji między współuczestnikami; jest w stanie prowadzić rozmowę dotyczącą zaprezentowanych bodźców wizualnych (przedmiotów, ilustracji); potrafi wyrazić swoje uczucia, preferencje, a także je uzasadnić; potrafi zainicjować rozmowę na temat związany z wydarzeniami aktualnymi przeszłymi i przyszłymi, na podstawie m. in. planu wypowiedzi, haseł lub punktów; jest w stanie wziąć udział w dyskusji dotyczącej tematyki dnia codziennego oraz własnych zainteresowań i upodobań; potrafi wyrazić i uzasadnić swoją opinię w dłuższej wypowiedzi monologicznej na tematy z różnych dziedzin życia społecznego, a także ustosunkować się do opinii wyrażonych w wysłuchanym lub przeczytanym tekście; umie dostosować styl swej wypowiedzi do sytuacji i odbiorcy.

c. Czytanie:

uczeń jest w stanie bez pomocy słownika zrozumieć tekst zwarty lub dialog (do ok. 500 słów) na tematy znane, ale także takie, które przekraczają zasób jego środków językowych (teksty literackie, w pewnej mierze również teksty popularnonaukowe z elementami języków fachowych); korzystając z dwujęzycznego słownika - a stopniowo także słownika jednojęzycznego - jest w stanie samodzielnie czytać teksty dostosowane do jego poziomu; stosuje domysł na podstawie kontekstu; umie ocenić i dokonać wyboru interesujących go tekstów, w tym książek.

d. Pisanie:

uczeń potrafi napisać samodzielnie zwarty tekst na podstawie materiału źródłowego, napisać list prywatny i oficjalny, życiorys, kartkę okolicznościową, notatkę, wypracowanie na zadany temat, artykuł do gazetki ściennej, recenzję, własny utwór literacki, uwzględniając potrzebę kompozycji tekstu; umie na własny użytek zanotować podstawowe informacje uzyskane z przeczytanego lub wysłuchanego tekstu; potrafi wypełnić typowy formularz osobowy.

Funkcje językowe:

- prezentowanie własnych poglądów, argumentowanie
Ich finde... - Ich meine ...- Ich halte das/es für ...- Ich bin der Meinung/Ansicht... - Meiner Meinung/Ansicht nach ... - Ich glaube... - Ich denke ... - Ich würde sagen... - Ich sehe das so: ... - Ich stehe auf dem Standpunkt ... - (Ich habe das Gefühl/den Eindruck ... - Mir scheint...)
- prośba o wyrażenie opinii, pytanie o stanowisko (opinię)
Was meinen Sie/meinst du dazu? Was hältst du davon? Wie findest du das? Wie ist...? Was glauben Sie:? Finden Sie das gut? Wie sehen Sie das? Ist es Ihrer Meinung nach richtig... (wenn/Infinitiv + „zu“)...? Sind Sie für/gegen... /dafür/dagegen, daß...?
- wyrażanie wątpliwości
Ich bin nicht sicher/Es ist fraglich, ob... - Da bin ich skeptisch - Das glaube ich nicht. ...wohl nicht/kaum - Ich glaube nicht, daß... - Ich weiß nicht, ob ... - Ich zweifle... - Ich bezweifle...
- wyrażanie niewiedzy
Das weiß ich nicht. - Ich habe nichts davon gehört. - Ich habe keine/nicht die geringste Ahnung davon. - Ich kenne mich da überhaupt nicht aus. Das ist/war mir (völlig) unbekannt.
- udzielanie porad, wskazówek
Am besten.... - Du würdest besser..., Es wäre besser... - Du mußt... - Ich würde (an deiner/Ihrer Stelle)... - Ich würde dir/Ihnen raten ... - Ich kann dir einen Tip geben: ... - Ich empfehle Ihnen ... - Das/es wäre (sehr) empfehlenswert ... - Das/Es lohnt sich (sehr)...
- pytanie o radę
Was soll/kann ich/man (denn da) machen? - Soll ich ...? - Was würde man da am besten machen? - Was ist/wäre besser? - Was würden Sie/würdest du an meiner Stelle tun/machen? - Kannst du/Können Sie/Würden Sie mir raten/empfehlen, ...zu...?- Rate mir doch, was ich machen soll.
- przekonywanie
Siehe dir das genauer mal an! (Schau mal...) So ist es doch besser! Das kann nur gut (für...) sein. ... (Aber) Bedenke doch bitte ... - Die Sache hat bestimmt viele Vorteile/Nachteile.
- potwierdzanie
Das stimmt. - Das ist wahr/richtig. - Genau! - Natürlich! - Freilich! - Selbstverständlich! - Das meine ich auch. - (Das ist) Ganz meine Meinung. - Da haben Sie recht.
- dementowanie, zaprzeczanie
Das stimmt nicht. - Das ist nicht wahr. - Das ist nicht richtig. - Das ist/war nicht so. - Da haben Sie nicht recht. - Da bin ich nicht einverstanden. - Ich kann mich damit nicht einverstanden erklären. - Bestimmt/Sicher/Gewiß nicht! - Das meine ich nicht. - Im Gegenteil! - Ach wo! Ach komm!? Vonwegen! Unsinn! Quatsch!

- wyrażanie możliwości, przypuszczeń
Ich vermute... - Ich kann/könnte mir vorstellen... - Vielleicht ...- Vermutlich ... - Möglicherweise ... - ...wohl ... - Es könnte - ...werden: Er wird schon zu Hause (angekommen) sein. - ... können/dürfen: Er kann/könnte/dürfte schon verreist sein.
- wyrażanie niemożliwości, wykluczanie
Es ist nicht möglich/unmöglich; daß... - (Es ist) ausgeschlossen. - Es kann nicht sein, daß ... - ...bestimmt/sicher nicht.
- uogólnianie
Ein/Das Kind will spielen. - Kinder wollen spielen. - (Die) Politiker sind (nun mal) so. - Das kann (doch) jeder. - Da regnet es immer. - Eine Frau findet hier/ heute/ heutzutage keine Arbeit. - Keine Frau findet hier Arbeit.
- przytaczanie cudzych wypowiedzi, opinii
Er hat gesagt, er kommt später (...daß er später kommt). - Sie meint, sie würde die Arbeit allein machen. - Man hat mir gesagt, ich müsse Sie fragen. - Morgen soll es regnen. - Er soll nach Amerika ausgewandert sein. - Im Dritten Reich hat man von Konzentrationslagern angeblich nichts gewußt. - Er will auch nichts davon gewußt haben.
- upewnianie się
Sind Sie ...? - Ist das ...? - Sie sind ..., ja/nicht wahr/oder/oder nicht? - Stimmt das? Stimmt es, daß...? - Ist das wahr? - Ist es wahr, daß...? - Ist das so (oder irre ich mich)? - Wirklich? Sind Sie sicher?
- wyrażanie sympatii
Ich liebe ... - Ich habe ... gern - Ich mag (wirklich, sehr, gern)... - Ich finde ... nett/sympathisch -
- wyrażanie zaskoczenia
Das ist (aber) eine (nette) Überraschung! - Das überrascht mich. - Es überrascht mich, daß ... - Das ist ja unglaublich. - Das ist doch nicht möglich. - Das kann/darf doch nicht wahr sein! - Das habe ich nicht gewußt. - Das ist mir neu. - Ist das wahr? - Wirklich? - Na sowas! - Nanu! - Ach! - Nein!
- wyrażanie nadziei
Hoffentlich ... - Ich hoffe, daß... - ... doch... Du kommst doch mit?)
- wyrażanie obaw
...hoffentlich nicht/nichts - Ich mache mir Sorgen, daß/weil... - Ich habe Angst, daß/weil... - Ich habe Angst ... zu.../ vor.../davor (, daß) - Ich fürchte mich davor (, daß) - Ich befürchte, daß...
- wyrażanie obojętności
Das ist mir egal. - Es ist mir egal, ob... - Das ist mir gleich. - Das geht mich nichts an. - Das interessiert mich nicht. - ...meinetwegen... - ...von mir aus...

- wyrażanie współczucia

Ich verstehe Sie/das/...daß... - Ich kann es verstehen. - Das ist schade. - Das tut mir leid. - Es tut mir leid, daß... - Du Arme(r)...

- wyrażanie bezradności

Ich weiß nicht, was ich machen soll. - Ich weiß mir nicht mehr zu helfen. - Was nun? Was mache ich jetzt?

- wyrażanie rezygnacji

Da kann man nichts (mehr) machen. - Das ist (nun) leider so. - So ist das eben/halt/nun mal. - Das hat keinen Zweck/Sinn. - Ich gebe es auf.

Kategorie gramatyczne i kategorie pojęciowe

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Rekcja czasowników, rzeczowników, imiesłowów i przymiotników	Relacje sprawca - obiekt	<i>handeln von, denken/der Gedanke an, staunen/erstaunt über, stolz auf</i>
Czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone		<i>nachdenken, einfallen, unterbrechen, überstehen unterstellen, unterstellen</i>
Czasownik <i>werden</i>	Proces, odniesienie do przyszłości	<i>Wir werden bald verreisen. Die Familien werden kleiner. Das Wetter wird schlechter.</i>
Czasownik posiłkowy <i>pflegen</i>	Częstotliwość	<i>Er pflegt pünktlich zu kommen.</i>
Znaczenie czasowników posiłkowych trybu <i>können</i>	Hipoteza	<i>Er kann/könnte noch auf dem Sportplatz (gewesen) sein.</i>
<i>dürfen</i>		<i>Sie dürften schon schlafen/ geschlafen haben.</i>
<i>sollen</i>	Twierdzenie (bliżej nieokreślonej grupy osób)	<i>Er soll krank (gewesen) sein.</i>
<i>wollen</i>	Twierdzenie (określonej osoby)	<i>Er will von dem Unfall nichts gehört haben.</i>
<i>müssen</i>	Pewność	<i>Er muß nicht aufgepaßt haben.</i>
Bezokolicznik modalny	Możliwość, konieczność	<i>Das Auto ist zu reparieren.</i>
Rzeczowniki utworzone z imiesłowu czasu przeszłego		<i>der Angestellte/ ein Angestellter, die Angestellten</i>
Użycie oraz pomijanie rodzajnika w języku niemieckim	Określoność, nieokreśloność, Ogólność	<i>die Sonne, die Bevölkerung, der Herbst, das Frühstück, die Elbe, das Polen von heute. Ein Student kommt ins Zimmer. Ein/Der Medizinstudent muß viel lernen. Medizinstudenten müssen viel lernen. Das mußst du in Kauf nehmen.</i>
Zaimek <i>es</i> i jego pomijanie		<i>Es ist wichtig, an die Vernunft zu appellieren. An die Vernunft zu appellieren, ist wichtig.</i>
Przyimek <i>dank</i>		<i>dank seiner Hilfe...</i>

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Zaimki w połączeniu z przymiotnikami		<i>dieses gute Buch; alle, diese, diejenigen, keine guten Bücher; viele, einige, etliche, mehrere gute Bücher; manche, solche, welche gute(n) Bücher</i>
Przysłówki czasu	Uprzedniość Trwanie	<i>damals, früher, vor kurzem jetzt, heute, heutzutage bald</i>
miejsca	Odniesienie do przyszłości Miejsce	<i>hier, dort, draußen</i>
przysłówki modalne	Sposób	<i>gern, anders, gut, schlecht, auswendig, schriftlich, ganz, fleißig</i>
przyczynowe	Przyczyna	<i>deshalb, sonst, trotzdem, jedenfalls, daher, folglich</i>
pytajne	Wskazywanie	<i>wo, woher, wohin, wann, wie lange, wie, warum, wieviel, wie oft</i>
Liczebniki z końcówką -er		<i>die 80er, 90er Jahre</i>
Spójniki <i>anstatt daß, anstatt zu</i>	Nie wykorzystana możliwość, czynność zastępcza	<i>Anstatt zu lesen, sieht er fern.</i>
<i>ob</i>		<i>Ob er kommt, weiß ich nicht.</i>
<i>weder ... noch</i>	Wykluczanie	<i>Sie liest weder Bücher noch Zeitschriften.</i>
<i>sowohl als auch</i>	Koniunkcja	<i>Er besucht sowohl seine Eltern als auch seine Freunde.</i>
<i>wenn/sofern</i>	Warunek	<i>Wenn Sie zu Hause sind, rufen Sie mich bitte an.</i>
<i>zumal</i>	Przyczyna	<i>Es tut mir leid, daß ich nicht kommen konnte, zumal ich mit Peter sprechen wollte.</i>
<i>weil</i>		<i>Er kommt nicht, weil er krank ist.</i>
<i>denn</i>		
<i>da</i>		<i>Da heute Samstag ist, bleiben wir zu Hause.</i>
<i>um ... zu</i>	Cel	<i>Ich bringe den Brief zur Post, um ihn abzuschicken.</i>
<i>damit</i>		<i>Ich bringe den Brief zur Post, damit er heute noch weggeht.</i>

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
sonst	Skutek (wykluczający)	<i>Beeilen Sie sich, sonst kommen wir zu spät.</i>
Futur II	Możliwość, prawdopodobieństwo	<i>Die Klischees werden verschwunden sein.</i>
Strona bierna z czasownikami modalnymi (we wszystkich formach czasowych)	Relacje: przedmiot działań - działanie (sprawca)	<i>Der Roman muß gelesen werden (mußte gelesen werden, hat/hatte gelesen werden müssen, wird gelesen werden müssen).</i>
Zdania czasowe ze spójnikami <i>seit/seitdem</i> <i>bis</i> <i>als</i>	Uprzedniość z odniesieniem do teraźniejszości Jednoczesność (jedorazowo) w przeszłości	<i>Seit/Seitdem ich sie kenne, denke ich oft an sie.</i> <i>Wir warten, bis ihr kommt/ gekommen seid</i> <i>Als die Nachricht kam, war er noch in der Stadt.</i>
Zdania poboczne ze spójnikami <i>obwohl</i> <i>trotzdem</i>	Przyzwolenie	<i>Obwohl sie emanzipiert ist, mag sie die Du-Form nicht.</i> <i>Sie ist emanzipiert, trotzdem mag sie die Du-Form nicht.</i>
Zdania poboczne rozwinięte	Wskazywanie	<i>Schweizer Autos haben das Zeichen CH, was Confoederatio Helvetica bedeutet.</i>
Zdania przydawkowe (również z zaimkami względnymi i przysłówkami zaimkowymi)	Wskazywanie	<i>Der Verkäufer, der Obst verkauft, ist sehr freundlich.</i> <i>Es gab viele Themen, worüber wir sprechen konnten.</i>
Przydawka poszerzona		<i>die in den Medien gebrauchte Sprache; das der Situation entsprechende Wort</i>
Szyk wyrazów w zdaniach pobocznych z czasownikami modalnymi w czasach złożonych		<i>Er sagte, daß er alles hat/hatte/wird selbst machen müssen.</i>
Zdania bezokolicznikowe z <i>zu</i>	Obiekt, cel	<i>Sie wünscht, ihn zu sehen.</i> <i>Ich habe die Absicht, ihn zu besuchen.</i>
Konstrukcje eliptyczne w języku niemieckim		<i>Heute wieder mal Glück gehabt. Ankomme morgen 8 Uhr.</i>

Kategorie gramatyczne	Kategorie pojęciowe	Przykłady
Rama zdaniowa i jej pomijanie		<i>Er hat sich wie ein kleines Kind benommen. Er hat sich benommen wie ein kleines Kind.</i>
Pytanie retoryczne		<i>Wer will nicht unabhängig sein vom Portmonee seiner Eltern? Wem ist das schon angenehm (!)?</i>
Eufemizm		<i>Das war ihr nicht unangenehm. 1000 DM ist nicht gerade ein fürstlicher Lohn.</i>
Słowotwórstwo przymiotniki z końcówkami <i>-lich, -ig, -sam, -isch, -haft</i> utworzone od rzeczowników czasowniki z przedrostkiem <i>be-</i>		<i>fürstlich, salzig, bedeutsam, militärisch, bildhaft</i> <i>beantworten, beachten, benehmen, besprechen, bestehen, bedienen, bestellen, behandeln</i>
przymiotniki z końcówką <i>-bar</i> rzeczowniki z końcówką <i>-keit</i> zapożyczenia w języku niemieckim kończówki w wyrazach obcych <i>-tion, -ieren</i>		<i>dankbar, brauchbar, trinkbar</i> <i>Arbeitslosigkeit, Sorglosigkeit, Dankbarkeit</i> <i>der Designer, die Renaissance, die Extravaganz, das Service</i> <i>Proklamation, Organisation, Konzeption; proklamieren, organisieren, konzipieren,</i>

Tematyka

Zaleca się **porównawcze** (w relacji Polska - kraje niemieckiego obszaru językowego) ujęcie każdego z poniższych zakresów tematycznych:

1. Problemy społeczne:
 - a) zagrożenia społeczne,
 - b) margines społeczny, dewiacje,
 - c) postęp techniczny i jego społeczne konsekwencje,
 - d) społeczeństwo konsumpcyjne.
2. Stosunki międzyludzkie:
 - a) przyjaźń, miłość,
 - b) problemy pokoleniowe,
 - c) uprzedzenia, stereotypy.

3. Rozwój osobowości:
 - a) zainteresowania - literatura, sztuka, architektura, film, teatr, malarstwo, muzyka, moda,
 - b) sport.
4. Rozwój nauki, postęp cywilizacyjny:
 - a) wynalazki,
 - b) tematyka popularnonaukowa.
5. Praca:
 - a) zajęcia zarobkowe (np. w okresie wakacyjnym),
 - b) plany zawodowe.
6. Komunikacja, przepływ informacji:
 - a) turystyka, wyjazdy do różnych krajów (w szczególności do krajów niemieckiego obszaru językowego),
 - b) korespondencja (listy, kartki),
 - c) komunikacja międzyludzka a technika (komputer).

IV. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIÓW

ETAP I

Tekst 1 przeznaczony do cichego czytania:

Ofť habe ich Probleme mit meinen Eltern. Ich kann nicht immer gut mit ihnen auskommen. Immer wieder kommt es zu Konflikten zwischen uns. "Wie siehst du denn heute aus? Geh doch zum Frisör! Du kommst immer zu spät nach Hause! Schon wieder gehst du mit Tanja ins Kino? Und was ist mit deinen Hausaufgaben? Willst du denn noch mehr Taschengeld?!" Das Schlimmste dabei ist, daß ich meine Meinung nie offen sagen darf und wie ein kleines Kind behandelt werde.

Meine Eltern meinen, daß sie Grund haben, mich immer wieder zu kritisieren und mir Vorhaltungen zu machen.

Ich glaube, ich muß mit meinem Klassenlehrer darüber sprechen. Kann ich das? Es muß doch wohl möglich sein. Wenn unsere Lehrer Probleme mit uns haben, sprechen sie mit unseren Eltern. Da müssen wir vielleicht mit den Lehrern sprechen, wenn wir Probleme mit den Eltern haben.

Was wir brauchen, ist einfach mehr Vertrauen und mehr Partnerschaft.

Tekst 2 przeznaczony do słuchania:

Frau Schmidt: *Guten Tag, Herr Fischer; gut, daß Sie gekommen sind.*

Herr Fischer: *Guten Tag, Frau Schmidt, ich habe sie schon letzte Woche sprechen wollen.*

Frau Schmidt: *Sie wissen wohl, worum es geht.*

Herr Fischer: *Ja, ich kann es mir denken. Es geht wohl darum, daß Peter in der letzten Zeit die Schule vernachlässigt hat.*

Frau Schmidt: *Ja, darum geht es. Er hat in der letzten Zeit sogar oft gefehlt. Er sagte aber, daß er zu Hause bleiben mußte.*

Herr Fischer: *Davon habe ich nichts gewußt. Ich habe manchmal gesehen, daß er Gedichte und Briefe schreibt. Außerdem geht er oft aus.*

Frau Schmidt: *Ich glaube, daß Manfred verliebt ist; das muß ihn aber nicht beim Lernen stören.*

Herr Fischer: *Ich bin auch der Meinung. Wir hatten doch alle unsere erste Liebe. Peter ist ein netter Junge und eigentlich ein guter Schüler. Er muß nur etwas mehr an die Schule denken.*

Frau Schmidt: *Er braucht aber auch unser Vertrauen. Sprechen Sie mit Ihrem Sohn darüber.*

Herr Fischer: *Ja, das will ich. Wir werden uns sicher verstehen.*

ETAP II

1. Sprawność czytania; tekst 1

In einem Jahr zu Fuß zum Nord- und Südpol

Was bislang noch kein Mensch gewagt hat, das hat der Abenteurer Arved Fuchs geschafft: beide Pole unserer Erde zu Fuß zu erreichen, und das innerhalb eines Jahres. Mit sieben Freunden aus aller Welt marschierte er auf Skiern durch die Arktis zum Nordpol.

Am 20. März 1989 lassen sich die acht Männer zum Basislager Cape Columbia auf der Ellesmere-Insel fliegen. Eine Nacht noch in der sicheren Station, dann beginnt das große Abenteuer. Vor ihnen liegen etwa 1000 Kilometer unberechenbare Eiswüste. Das ist ungefähr so weit wie von der nördlichsten Spitze Deutschlands bis nach Österreich. Als sie morgen dick verummt zum Nordpol aufbrechen, weiß noch niemand genau, was sie erwartet.

Der Schnee ist stumpf, und die Männer kommen auf ihren Skiern nur sehr langsam voran. Außerdem hat die Meeresströmung die Eisschollen mit einer so gewaltigen Kraft ineinandergeschoben, daß die Männer nun bis zu 15 Meter hohe Hindernisse aus gepreßtem Eis überwinden müssen. Immer wieder sacken die schweren Schlitten ein, denn das Eis ist mit einer hohen Schneeschicht überzogen. Auch wenn sich alle hart ins Geschirr legen: mehr als 3,5 Stunden sind am ersten Tag nicht zu schaffen. Die Zelte werden aufgebaut. Draußen zeigt das Thermometer 50 Grad unter Null, und die Männer versuchen sich an den Kochern ein wenig zu wärmen. Am zweiten Tag schaffen sie schon fünf Stunden. Sie steigern sich von Tag zu Tag. Nach sieben Tagen harten Marsches brauchen sie Nachschub, vor allem Brennstoff und Lebensmittel sind knapp. Je weiter sie nach Norden vordringen, desto kälter wird es: Jetzt sind es schon 83 Grad unter Null. Finger und Zehen der Männer sind schon zum Teil erfroren. Die Hände und Füße schmerzen. Alle sind so erschöpft und übermüdet, daß sie oft einschlafen, wenn sie nach jeder Marschstunde eine Viertelstunde Rast machen. Jetzt heißt es Durchhalten!

Nach 14 Tagen kommt endlich der Frühling. Die Sonne scheint, und die Quecksilbersäule des Thermometers klettert auf nur 12 Grad minus. Doch schon gibt es neue Hindernisse: Durch die Wärme reißt das Eis immer weiter auf. Oft müssen die Männer stundenlang einer Wasserrinne folgen, bevor sie diese überqueren können.

Die Spannung steigt, als sie sich am 13. Mai ihre Berechnungen über Funk bestätigen lassen: Der Pol liegt jetzt ganz dicht vor ihnen.

Am Ziel endlich angekommen, ist ihnen, als müßten sie immer weiterlaufen. Doch da landet schon das Flugzeug und holt die erschöpften Männer ab.

(Zródło: *Tip-Top Miele*,
nr 2, 2.09.1992, s. 4 - 5)

2. Sprawność rozumienia ze sluchu; tekst 2

Sachsen

Weißes Gold - Grünes Gewölbe - Mikroelektronik

Unter den neuen Bundesländern nimmt Sachsen eine Sonderstellung ein, in drei-facher Hinsicht: Es ist am dichtesten besiedelt, am stärksten industrialisiert und war Vorreiter bei der friedlichen Revolution, die Deutschlands Einheit brachte. Über ein Fünftel der 4,9 Millionen Sachsen lebt in Leipzig (530000) und Dresden (501000). Leipzig, die

traditionelle Messestadt, Goethes „Klein-Paris“, war einer der Brennpunkte des gewaltlosen Widerstandes gegen das SED-Regime: die großen Montagedemonstrationen gipfelten am 9. Oktober 1989 in dem Ruf „Wir sind das Volk“. Und Dresden, die „Perle des Barock“, im Inferno der Luftangriffe von 1945 fast vollständig niedergebrannt, wurde zur Hauptstadt des wiedererstandenen „Freistaates Sachsen“.

Ununterbrochen ist seit 1710 die Kontinuität der Porzellan-Manufaktur Meißen; ein Jahr zuvor hatte Johann Friedrich Böttger (1682 - 1719) anstelle der Rezeptur des Goldes die des „Weißen Goldes“ entdeckt.

Chemnitz mit Technischer Hochschule und Forschungsinstituten setzt auf Maschinenbau und neuerdings auch auf die Mikroelektronik. Zwickau ist Automobilstadt, doch statt des unvergessenen Kleinwagens „Trabant“ („Trabi“) wird inzwischen hier der Volkswagen „Polo“ hergestellt.

Leipzig, einst der bedeutendste deutsche Handelsplatz, dazu ein Zentrum des Verlagswesens, will seine Tradition als Messestadt mit der Leipziger Messe als Tor nach Osteuropa fortsetzen. Dresden hofft, seinen alten Ruf als Kulturmetropole aufs neue bestätigen zu können. Noch immer ist es ein erstrangiges Musikzentrum mit der originalgetreu wiederaufgebauten Oper von Gottfried Semper 1870-1878 im italienischen Renaissance-Stil errichtet, der Staatskapelle, dem Kreuzchor; ein Eldorado der bildenden Kunst mit seinen überaus reichhaltigen Sammlungen von Pretiosen im „Grünen Gewölbe“ und von Meisterwerken europäischer Malerei in der „Gemäldegalerie Alte Meister“.

(Źródło: Tatsachen über Deutschland,
Societäts-Verlag, Frankfurt a. M. 1995, s. 118 i nast.)

3. Sprawność rozumienia ze sluchu, tekst 3

Schöpferkraft und Unternehmergeist

Sachsen ist in vielen Kapiteln der deutschen Kulturgeschichte vertreten. Das Werk Johann Sebastian Bachs (geboren in Eisenach 1685), der von 1723 bis zu seinem Tod in Leipzig (1750) wirkte, wird vom Thomanerchor in ungebrochener Tradition gepflegt. Der Universalgelehrte Gottfried Wilhelm Leibnitz (1646 - 1716) entdeckte das binäre Zahlensystem und - unabhängig von Newton - die Infinitesimalrechnung. Gotthold Ephraim Lessing (1729 - 1781) verkündete in seinem Drama „Nathan der Weise“ ein Hoheslied der Humanität und Toleranz. Gebürtige Sachsen sind auch die Komponisten Robert Schumann (1810 - 1956) und Richard Wagner (1813 - 1883).

Ihren Kunst- und Geschäftssinn haben sich die Sachsen auch in den Jahrzehnten der sozialistischen Planwirtschaft nicht austreiben lassen. Sächsischer Unternehmergeist behauptet sich jetzt von neuem. Von allen neuen Bundesländern werden Sachsen die besten wirtschaftlichen Prognosen gestellt.

(Źródło: Tatsachen über Deutschland,
Societäts-Verlag, Frankfurt a.M. 1992, str. 56 - 59)

V. UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU

ETAP I

Nauczyciel stosuje metody zorientowane na działania komunikacyjne. Uczniowie słuchają tekstów i czytają je, odpowiadają na pytania i układają pytania, piszą krótkie wypracowania na przerabiany temat. W celu utrzymania motywacji, a także dla utrwalenia opanowanego materiału nauczyciel stosuje gry i zabawy językowe. Od początku nauczania używa się języka obcego. Korzysta z nagrań tekstów zawartych w podręczniku oraz innych tekstów i piosenek. Stosuje technikę odgrywania ról na podstawie przerabianych tekstów.

Zalecane techniki:

słuchanie nagrań, głośne czytanie i słuchanie tekstów czytanych przez nauczyciela i kolegów, słuchanie wypowiedzi/komentarzy/poleceń nauczyciela i kolegów, powtarzanie za wzorcem (w celu kształtowania prawidłowej wymowy i intonacji), zadawanie pytań ogólnych oraz pytań dotyczących tekstów i udzielanie odpowiedzi z użyciem pojedynczych wyrazów i zwrotów, formułowanie wypowiedzi zgodnie z intencją, uczestniczenie w spontanicznej komunikacji, wykorzystywanie ilustracji lub muzyki w celu zachęcania ucznia do wypowiedzi, czytanie w celu ogólnego zrozumienia tekstu, wyszukiwanie danych w tekście, przepisywanie, zapisywanie wypowiedzi własnej, sporządzanie notatek, pisanie kartek, uzupełnianie luk znanymi wyrazami i wyrażeniami, rozwiązywanie rebusów, diagramy literowe, sporządzanie asocjogramów/eksplozjogramów, odgrywanie ról w różnych sytuacjach, mini-dramatyzacje na podstawie czytanych tekstów i historyjek obrazkowych, śpiewanie piosenek i przebojów.

ETAP II

Nauczyciel rozwija metody stosowane na etapie I. Pobudza uczniów do kreatywności wprowadzając dyskusje z podziałem na role, gry o charakterze rywalizacyjnym, stosuje ćwiczenia utrwalające i podsumowujące przerobiony materiał.

Zalecane techniki:

słuchanie nagrań, słuchanie tekstów czytanych przez nauczyciela i kolegów, słuchanie wypowiedzi/komentarzy/poleceń nauczyciela i kolegów, powtarzanie za wzorcem, zadawanie pytań ogólnych dotyczących tekstu i odpowiadanie na nie, formułowanie wypowiedzi zgodnie z intencją, parafrazowanie wypowiedzi, uczestniczenie w spontanicznej komunikacji, dyskusji, czytanie (słuchanie) przeglądowe (orientujące) w celu ogólnego zrozumienia, w celu zrozumienia wszystkich szczegółów, wyszukiwanie danych w tekście, przepisywanie, zapisywanie wypowiedzi własnej, pisanie kartek i notatek, rozwiązywanie rebusów, diagramy literowe, quizy, odgrywanie ról w różnych sytuacjach, symulacje.

VI. KONTROLA I OCENA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

ETAP I

Zaleca się systematyczną bieżącą oraz okresową kontrolę przyrostu umiejętności językowych ucznia. Kontrola dotyczy głównie umiejętności słuchania oraz mówienia, a jej zasadniczym przedmiotem są poprawne, krótkie ustne lub pisemne reakcje językowe ucznia na zadawane pytania. Zasadniczym kryterium oceny powinno być osiągnięcie przez ucznia efektu komunikacyjnego zgodnego z intencją i sytuacją.

Przeprowadzając kontrolę wyników nauczania nauczyciel może korzystać z gotowych materiałów testujących załączonych do podręczników kursowych, może również używać własnych materiałów. Dlatego też nieodzowna jest znajomość technik testowania.

Kontrola powinna obejmować słownictwo, gramatykę oraz sprawności językowe.

Kontrolowanie znajomości słownictwa

Kontrola przyswajania słownictwa nie powinna ograniczać się wyłącznie do testowania, ale powinna stanowić stały składnik lekcji. Pomocne w tym są zadania polegające na uzupełnianiu brakujących elementów słownictwa (przeprowadzane również w formie zabawowej: rebusy, krzyżówki itp.). Ważne jest, aby w testach były wykorzystywane techniki stosowane w trakcie nauczania.

Kontrolowanie opanowania struktur gramatycznych

Opanowanie gramatyki należy kontrolować w miarę stopniowego jej wprowadzania. Konieczne jest przy tym zwrócenie uwagi, aby kontrola przebiegała na znanym materiale semantycznym i w znanych kontekstach komunikacyjnych. Wskazane jest stosowanie urozmaiconych technik testowania (techniki wielokrotnego wyboru, transformacji, uzupełniania luk, porządkowania słów/zdań, tłumaczenia i in.).

Kontrolowanie przyswojenia sprawności

– Rozumienie mowy:

Testując rozumienie mowy sprawdzamy, czy uczeń reaguje poprawnie pisemnie i ustnie na polecenia nauczyciela lub informacje nagrane na materiale dźwiękowym (wykonując czynności, wybierając warianty zgodne ze znaczeniem wypowiedzi itp.). Na początkowych etapach nauczania możemy wykorzystywać w większym stopniu techniki pozawerbalne (gest, mimika, reakcja całym ciałem).

– Mówienie:

W przypadku sprawności mówienia należy zdawać sobie sprawę, że nie wszyscy uczniowie na początkowych etapach nauczania przejawiają gotowość wypowiadania się w języku obcym. Wydłużony okres recepcji mowy u wielu uczniów jest stanem naturalnym. Nagradzać należy chęć mówienia, długość, płynność i zrozumiałość wypowiedzi, a dopiero w dalszej kolejności poprawność gramatyczną. Nie należy oczekiwać wypowiadania się pełnymi zdaniami we wczesnych etapach nauczania.

Przy bieżącej i okresowej kontroli sprawności mówienia można stosować różne techniki: z zastosowaniem bodźca graficznego (ilustracja lub tekst), akustycznego (werbalnego lub niewerbalnego), a także takich bodźców, jak gest i ruch.

– Czytanie:

Stosowanie technik testujących sprawność czytania powinno na etapie I ograniczać się do typów tekstów, a także tematów i sytuacji znanych uczniowi z dotychczas realizowanego materiału. Uczeń wykazuje się zrozumieniem tekstu udzielając odpowiedzi na pytanie, dokonując wyboru poprawnego wariantu odpowiedzi, porządkując fragmenty tekstu (zdania, akapity), rozdzielając przemieszane teksty.

– Pisanie:

Sprawność tę rozwijamy na etapie I stopniowo i traktujemy ją jako technikę wspomagającą ustne komunikowanie się. Na początku należy oczekiwać od ucznia bardziej odtwórczego niż twórczego posługiwania się tą umiejętnością. Uczeń potrafi przede wszystkim zapisać to, co sam jest w stanie powiedzieć. Możemy stosować następujące formy sprawdzania umiejętności pisania: przepisywanie, wypełnianie luk, uzupełnianie tekstów zwartych lub dialogowych, pisanie drobnych tekstów użytkowych (notatka, kartka, list).

Przykłady testów osiągnięć w zakresie wyszczególnionych sprawności językowych:

Rozumienie tekstu czytanego

(zob. przewidywane osiągnięcia uczniów, tekst 1)

 Identyfikacja/wyszukiwanie informacji w tekście:

Ein Schüler erzählt über seine Schwierigkeiten zu Hause. Schreibt aus dem Text die Aussagen heraus, in denen der Schüler Beispiele für seine Schwierigkeiten nennt.

 Wyszukanie w tekście wypowiedzi na określony temat:

Der Schüler möchte mit seinem Klassenlehrer über seine Probleme sprechen. Was sagt er an dieser Stelle? Notiert die entsprechenden Sätze!

Mówienie

 Formułowanie wypowiedzi ustnej na temat poruszany w tekście:

Was ist das Thema des Textes? Wer erzählt hier über seine Probleme?

 Transfer tematyki testu na sytuacje i doświadczenia ucznia:

Hast du oder haben deine Freunde Probleme zu Hause? Was sind das für Probleme? Wie kann man sie lösen?

Pisanie

- Sformułowanie krótkiej wypowiedzi pisemnej na temat poruszany w tekście:

Schreibt einige Sätze zum Thema: Wir und die Erwachsenen.

Słuchanie

- Udzielenie odpowiedzi (ustnych) na pytania do tekstu:

Antwortet bitte! (zob. przewidywane osiągnięcia uczniów, tekst 2)

- 1. Über wen sprechen Frau Schmidt und Herr Fischer?*
- 2. Was braucht Peter?*
- 3. Was soll Herr Fischer machen?*

- Identyfikacja synonimicznych wypowiedzi w tekście (po powtórnym odtworzeniu lub przeczytaniu tekstu):

- 1. Frau Schmidt sagt nicht: „Gut, daß Sie da sind“. Was sagt Sie? Schreibt den Satz:*
- 2. Herr Fischer sagt nicht „Ich bin mit Ihnen einverstanden.“ Was sagt er? Schreibt den Satz:*
- 3. Frau Schmidt sagt nicht „Sprechen Sie mit Ihrem Sohn“. Was sagt Sie?*

ETAP II

Zaleca się systematyczną bieżącą oraz okresową kontrolę przyrostu umiejętności językowych ucznia. Kontrola powinna koncentrować się na umiejętnościach słuchania i mówienia, ale także na umiejętnościach czytania i pisania i powinna brać pod uwagę poprawność i płynność odpowiedzi na zadawane pytania. Jednak podstawowym kryterium oceny powinno być osiągnięcie przez ucznia efektu komunikacyjnego zgodnego z intencją i sytuacją.

Pomocne w przeprowadzaniu okresowej i bieżącej kontroli wyników nauczania są zarówno gotowe materiały testujące załączone do podręczników kursowych, jak i testy opracowane przez nauczyciela. Dlatego też nauczycielowi powinny być znane techniki testowania. Na tym etapie nauczania można nadal korzystać z technik testowania stosowanych na etapie I (zob. wyżej). Dotyczy to również struktur gramatycznych, których opanowanie należy na etapie II również systematycznie testować. W dalszym ciągu ważne jest, aby kontrola opanowania materiału gramatycznego przebiegała na znanym materiale semantycznym i w znanym kontekście komunikacyjnym. Wskazane jest stosowanie urozmaiconych technik testowania (techniki wielokrotnego wyboru, transformacji, uzupełniania luk, porządkowania słów/zdań, tłumaczenia i in.). Jest rzeczą ważną, aby stosowane techniki odpowiadały sposobom pracy na lekcji, np. sposobom stosowanym przez nauczyciela w pracy z tekstem.

Przykłady testów osiągnięć w zakresie wyszczególnionych sprawności językowych:

Czytanie

(zob. przewidywane osiągnięcia uczniów, tekst 1)

Wybór wypowiedzi zgodnych z informacjami zawartymi w czytany tekście:

Was habt ihr aus dem Text erfahren? Antwortet mit „richtig“ oder „falsch“!

1. *Arved Fuchs hat mit sieben Freunden den Nordpol erreicht.*
2. *Arved Fuchs will in einem Jahr noch den Südpol erreichen.*
3. *Die acht Männer sind selbst zum Basislager Cape Columbia geflogen.*

Uporządkowanie kolejności punktów stanowiących streszczenie tekstu:

Vergleicht die Reihenfolge der Punkte mit dem Text (standard osiągnięć, tekst 1) und ordnet sie!

1. *Information über die Bedingungen der Expedition*
2. *Erwartung des baldigen Erfolgs der Expedition*
3. *Änderung der Wetterbedingungen*
4. *Vorbereitungen auf die Expedition*
5. *Die Leistung von Arved Fuchs*

Mówienie

Przeprowadzenie fingoanego wywiadu z postacią, o której mowa w tekście:

Führt bitte ein fiktives Interview mit Arved Fuchs und seinen Freunden. Eine(r) von euch ist Reporter/-in und stellt Fragen zur Nordpolexpedition. Ein Teil der Gruppe übernimmt die Rolle der Abenteurer.

Układanie pytań i odpowiedzi do tekstu:

Stellt euch gegenseitig Fragen zum Text und beantwortet sie!

Słuchanie

(zob. przewidywane osiągnięcia uczniów, tekst 2)

ogólne rozumienie tekstu słuchanego

 Sterowana identyfikacja szczegółowych informacji w słuchanym tekście i ich wynotowanie:

Hört euch den Text über Sachsen an und notiert Informationen zu folgenden Punkten:

1. *Die besondere Rolle Sachsens unter den neuen Bundesländern*
2. *Die Landeshauptstadt von Sachsen*
3. *Die Wirtschaft in Sachsen - Wichtige Branchen*
4. *Sachsen in der Kulturgeschichte*

 Udzielenie odpowiedzi na szczegółowe pytania do tekstu słuchanego (zob. przewidywane osiągnięcia uczniów, tekst 3):

Beantwortet die folgenden Fragen:

1. *Wieviel Einwohner hat Sachsen?*
2. *Welche Stadt wird „Klein-Paris“ genannt?*
3. *Welche Stadt wird die „Perle des Barock“ genannt?*

 Uporządkowanie informacji dotyczących danych zawartych w tekście:

Was habt ihr über die einzelnen Städte erfahren? Tragt die Informationen ein!

Stadt	Informationen
Leipzig	
Dresden	
Meißen	
Chemnitz	
Zwickau	

Pisanie

 Streszczenie testu:

Schreibt anhand eurer Notizen (siehe die Aufgabe „Was habt ihr über die einzelnen Städte erfahren?“) eine Zusammenfassung des Vortrags über Sachsen (Text 2)!

Ocena globalna wyników ucznia

Na ocenę globalną ucznia składają się następujące elementy pozostające w stosunku 4:2:1:

- skuteczność komunikacyjna,
- płynność wypowiedzi,
- poprawność fonetyczna wypowiedzi,
- zakres środków językowych zastosowanych w wypowiedzi,
- poprawność gramatyczna,
- poziom kompetencji kulturowej.

W przypadku każdego rodzaju sprawności minimum konieczne do uzyskania oceny pozytywnej (miernej) wynosi 2 punkty. Maksymalna liczba punktów równoznaczna z wystawieniem oceny celującej wynosi dla każdego rodzaju sprawności 6.

Kryteria i system ustalania oceny:

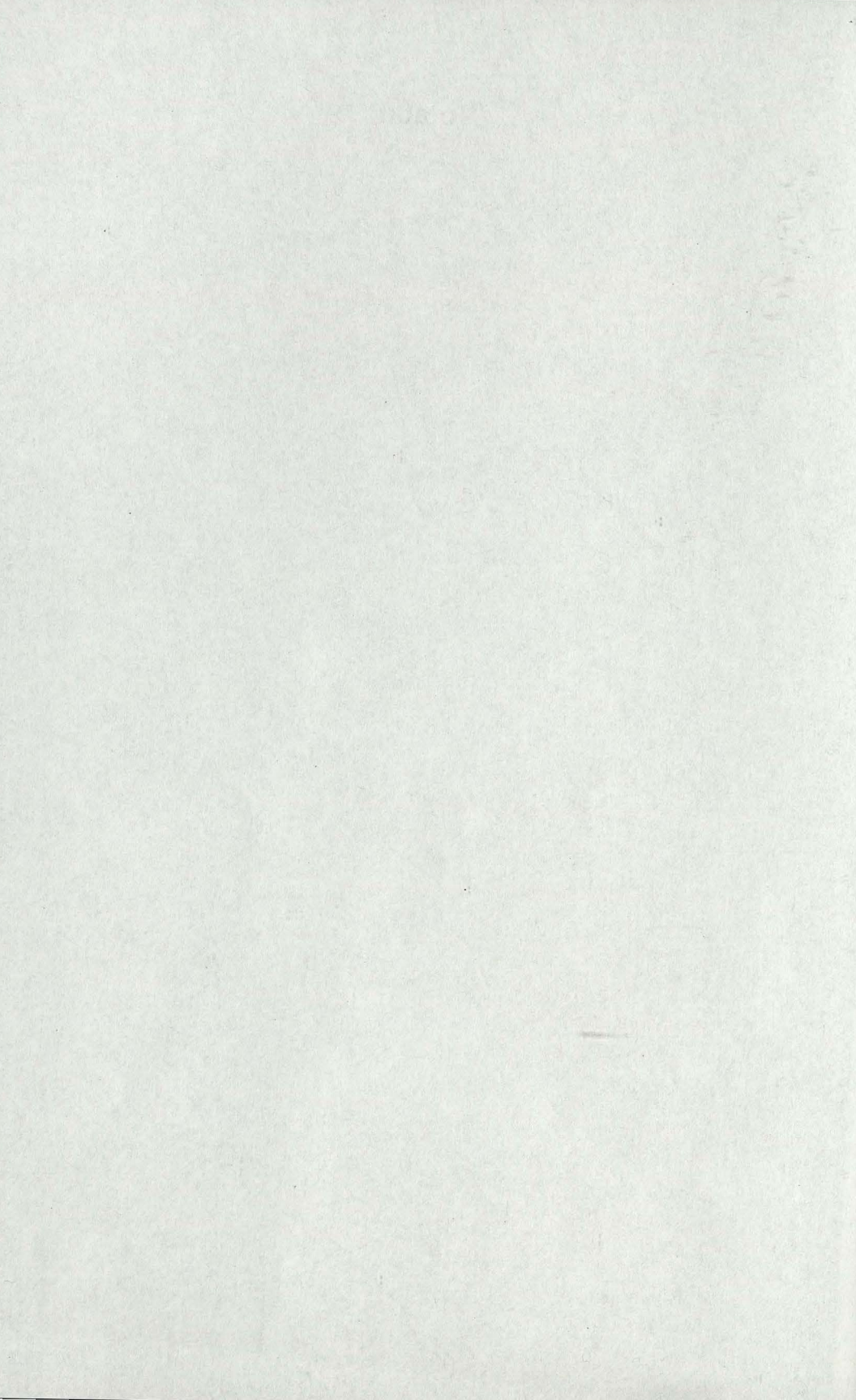
Rodzaje sprawności		Ocena	Ocena globalna: minimum - maksimum
wypowiedzi ustne	wypowiedzi pisemne		
A. Kompetencja komunikacyjna			
- skuteczność komunikacyjna	- skuteczność komunikacyjna, przystawalność tekstu do tematu	1 2 3 4 5 6	8 - 24 punktów
- płynność wypowiedzi	- zwartość tekstu	1 2 3 4 5 6	
- umiejętność doboru środków wypowiedzi zgodnie z sytuacją i intencją	- umiejętność doboru środków wypowiedzi zgodnie z sytuacją i intencją	1 2 3 4 5 6	
- poziom kompetencji kulturowej	- poziom kompetencji kulturowej	1 2 3 4 5 6	
B. Kompetencja w zakresie struktury języka			
- zakres środków językowych zastosowanych w wypowiedzi	- zakres środków językowych zastosowanych w wypowiedzi	1 2 3 4 5 6	4-12 punktów
- poprawność gramatyczna	- poprawność gramatyczna	1 2 3 4 5 6	
C. Poprawność fonetyczna wypowiedzi	poprawność w zakresie ortografii i interpunkcji	1 2 3 4 5 6	2 - 6 punktów

Ocena końcowa:

min. 14 (ocena mierna)

maks. 42 (ocena celująca)

Notatki

Notatki

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 1998

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 1998
Wydanie pierwsze

Druk i oprawa: P.W. „Tolek” - Drukarnia im. K.Miarki
Mikołów, ul. Żwirki i Wigury 1

Program opracowany na zlecenie
Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych
Z programem tym zgodne są następujące podręczniki:

- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU I.
(Podręcznik dla klasy I liceum ogólnokształcącego)
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU II.
(Podręcznik dla klasy II liceum ogólnokształcącego)
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU III.
Podręcznik dla klasy III liceum ogólnokształcącego)
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU IV.
(Podręcznik dla klasy IV liceum ogólnokształcącego)

W realizacji programu mogą być pomocne publikacje uzupełniające:

- St. Bęza – EINE KLEINE LANDESKUNDE DEUTSCHSPRACHIGER LÄNDER
- I. Brauner, M. Łozińska – BAW SIĘ Z NAMI NA LEKCJI JĘZYKA NIEMIECKIEGO
- St. Dzida, F. Peters – EINFACHER ALS GADACHT (Zbiór ćwiczeń z języka niemieckiego)
- J. Iluk – POLSKO-NIEMIECKI SŁOWNIK WYRAŻEŃ I ZWROTÓW LEKCYJNYCH
- Z. Kołowska, H. Szarmach-Skaza – SPRECHTRAINING DEUTSCH
- M. Stypińska – SPITZ DEINE OHREN! Zbiór tekstów i ćwiczeń sprawdzających rozumienie ze słuchu języka niemieckiego
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU I.
Zeszyt ćwiczeń
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – PORADNIK NAUCZYCIELA DO
PODRĘCZNIKA DEUTSCH MAL ANDERS NEU I
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU II.
Zeszyt ćwiczeń
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – PORADNIK NAUCZYCIELA DO
PODRĘCZNIKA DEUTSCH MAL ANDERS NEU II
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU III.
Zeszyt ćwiczeń
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – PORADNIK NAUCZYCIELA DO
PODRĘCZNIKA DEUTSCH MAL ANDERS NEU III
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – DEUTSCH MAL ANDERS NEU IV.
Zeszyt ćwiczeń
- W. Pfeiffer, M. Drażyńska-Deja, Cz. Karolak – PORADNIK NAUCZYCIELA DO
PODRĘCZNIKA DEUTSCH MAL ANDERS NEU IV
- Praca zbiorowa – TESTE DICH SELBST! (Zbiór testów egzaminacyjnych z języka niemieckiego)
- J. Ząbecka – SZKOLNY SŁOWNIK NIEMIECKO-POLSKI
- J. Ząbecka – SZKOLNY SŁOWNIK POLSKO-NIEMIECKI

Nauczycieli i metodyków uprzejmie prosimy o nadsyłanie uwag i komentarzy na temat programu

INTERNETOWY

ADRES

MSiP

ISBN 83-02-06667-2

01